

BABA JAGA
RUSKÉ LUDOVÉ
ROZPRÁVKY

Albatros

Baba Jaga

Ruské ľudové rozprávky

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.albatrosmedia.sk

Albatros

Baba Jaga: Ruské ľudové rozprávky – e-kniha
Copyright © Albatros Media, 2020

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Albatros

Narodnyje russkije skazki A. N. Afanasieva
Cover, illustrations and interior art © Oľga Zakis 2020
Translation © Mária Havranová 2020

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2020
Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať
a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom
bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-1995-7
ISBN e-knihy 978-80-566-2050-2

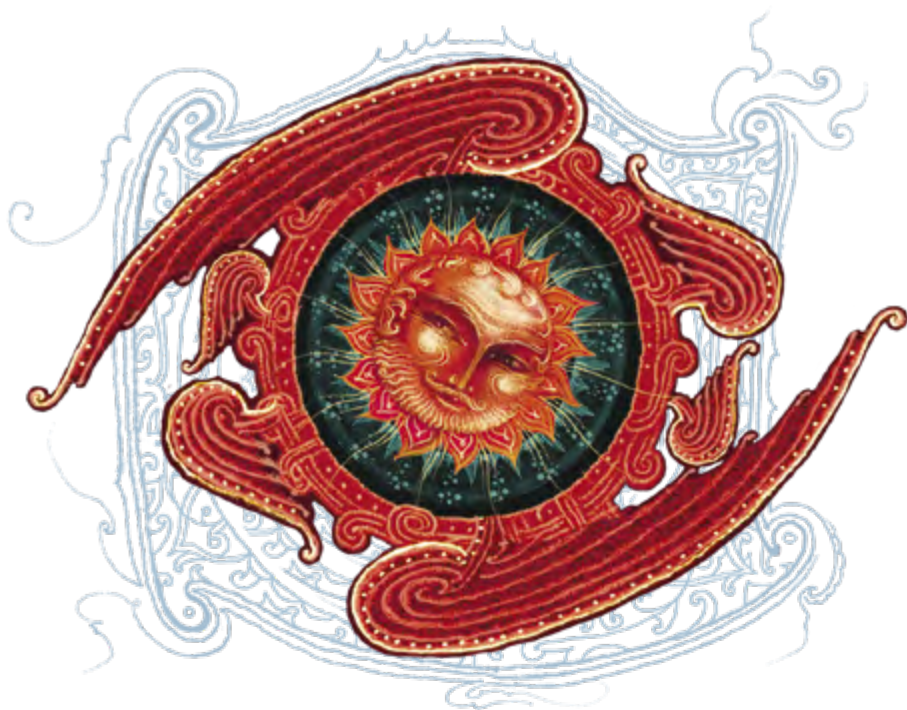

Zo zbierky
Narodnyje ruskije skazki A. N. Afanasieva
preložila Mária Havranová.

ZLATÁ
RYBKA

Na brehu mora na ostrove Bujan stála malá chatrná chalúpka a v tej chalúpke žil starček so starenkou. Boli veľmi chudobní, a tak si starček uplietol sieť a začal chodiť k moru na ryby, aby mali vôbec čo do úst vložiť. Jedného dňa rozhodil starček svoju sieť, a keď ju vyťahoval, pripadala mu taká ťažká ako ešte nikdy predtým. Sotva sa mu podarilo dostať ju z vody von. Prezerá ju a čo nevidí – sieť je prázdna, len jedna malá rybka v nej uviazla. Nebola to však obyčajná rybka, ale zlatá.

Rybka začala ľudským hlasom prosiť: „Nechaj ma, starček! Pusť ma radšej naspäť do blankytného mora. Dobrore sa ti za to odmením. Všetko, čo si budeš želať, ti splním.“

Starček sa na chvíľu zamyslel a potom povedal: „Nič od teba, rybička, nepotrebujem, len si pokojne plávaj ďalej.“

Hodil zlatú rybku do vody a vrátil sa domov.

Žena sa ho doma pýta: „Veľa rýb si dnes chytil, starý?“

„Len jednu zlatú rybku, ale tú som hodil naspäť do mora. Tak pekne prosíkala, *pusť ma do blankytného mora*, hovorila, *odmením sa ti, všetko, čo si budeš želať, ti splním*. Bolo mi rybky ľúto, a tak som si od nej nakoniec nič nevzal a daroval som jej slobodu.“

„Ech, ty starý cap! Také šťastie ti spadlo rovno do lona, a ty si s ním nevieš rady!“ nahnevala sa starena a nadávala od rána do večera, ani chvíľku pokoja mužovi nedopriala. „Aspoň o kus chleba keby si ju bol požiadal! Veď doma už nemáme ani len suchú kôrku. Čo budeme jesť?“

Starček to už nevydržal a vybral sa za zlatou rybkou, aby ju poprosil o chlieb. Keď došiel k moru, hlasno zavolať: „Rybka, rybka! Otoč sa chvostom k moru, hlavou ku mne.“

Rybka priplávala k brehu a opýtala sa: „Čo si želaš, starček?“

„Starká sa čertila a po chlieb ma sem poslala.“

„Bež pokojne domov, budete mať chleba, koľko hrdlo ráci.“

Starček sa vrátil domov a pýta sa: „Tak čo, starká, máme chlieb?“

„Čo chlieb, toho máme, koľko hrdlo ráci, ale koryto nám puklo a nemáme teraz v čom prať. Choď za zlatou rybkou a popros ju, aby nám dala nové.“

Starček šiel teda naspäť k moru a na brehu zavolať: „Rybka, rybka! Otoč sa chvostom k moru, hlavou ku mne.“

Rybka priplávala a pýta sa: „Čo si želaš, starček?“

„Starká ma poslala, aby som ťa poprosil o nové koryto.“

„Dobre, budete mať koryto.“

Starček sa vrátil domov, žena však naňho hneď od dverí znovu kričala: „Choď za zlatou rybkou a popros ju, aby

nám postavila novú chalupu! V tejto barabizni už sa nedá bývať, len sa pozri, celá sa rozpadá.“

Starček šiel teda k moru a zavolať: „Rybka, rybka! Otoč sa chvostom k moru, hlavou ku mne.“

Rybka priplávala, otočila hlavu k nemu, chvost k moru a opýtala sa: „Čo si želaš, starček?“

„Prosím, postav nám novú chalupu. Starká stále nadáva, nedopraje mi chvíľku pokoja. *Nechcem bývať v starej chalupe, hovorí, pozri sa, celá sa rozpadá.*“

„Netráp sa preto, starček. Bež domov a ja sa o všetko postarám.“

Starček sa vrátil domov a čo nevidí – u nich na dvore stojí nová chalupa z dubového dreva s nádhernými vyrezávanými vzormi.

Vtom mu vybehne naproti starena, čertí sa a nadáva ešte viac než predtým: „Ech, ty starý osol! Ty vôbec nevieš, ako s takým šťastím naložiť. Vyprosíš si chalupu a myslíš si, ktovieaká výhra to je! Nie, nie, len choď pekne naspäť za zlatou rybkou a povedz jej, že už nechcem byť obyčajnou sedliačkou. Chcem byť kňažnou. Chcem, aby ma ľudia poslúchali a klaňali sa mi až po pás, vždy keď ma stretnú.“

Starček teda šiel k moru a znovu zavolať: „Rybka, rybka! Otoč sa chvostom k moru, hlavou ku mne.“

Rybka priplávala, otočila hlavu k nemu, chvost k moru a opýtala sa: „Čo si želaš, starček?“

Starček jej hovorí: „Starká mi nedopraje chvíľku pokoja. Úplne sa pomiatla. Nechce už vraj byť sedliačka, chce byť kňažná.“

„Dobre, netráp sa. Bež domov a modli sa k Bohu, o všetko sa postarám.“

Starček sa vrátil domov a čo nevidí – na mieste, kde bola chalupa, teraz stojí trojposchodový kamenný zámok, po dvore behá služobníctvo, kuchári v kuchyni rinčia riadom a starena sedí v drahých brokátových šatách na vysokej stoličnici a vydáva rozkazy.

„Buď pozdravená, žena moja,“ osloví ju starček.

„Ech, ty hlava dubová! Ako sa opovažuješ mňa, kňažnú, nazývať svojou ženou? Hej, služobníci, vezmite toho naničhodníka do stajne a naložte mu tam bičom, čo vám budú sily stačiť!“

Keď to dopovedala, zbehli sa služobníci, zdrapli starčeka za golier a už ho ťahajú do stajne. Pohoniči ho začali častovať ranami bičom a tak ho počastovali, že sa sotva udržal na nohách. Potom starena povýšila starčeka na zametača. Nakázala, aby mu dali metlu, a poslala ho zametať dvor. Ješ' a piť mal dostať v kuchyni.

Starčekovi nastali zlé časy, celý deň musel zametať dvor, a keď niekde nechal hoci len smietku, šup s ním znovu do stajne.

„Čarodejníca jedna!“ hovoril si starček. „Usmialo sa na ňu šťastie a narástol jej z toho hrebienok ako kohútovi. Dokonca ma už ani nepovažuje za svojho muža.“

Za nejaký čas starenu omrzelo byť kňažnou. Dala si zavolať starčeka a prikázala mu: „Zájdí za zlatou rybkou, starý osol, a povedz jej, že už nechcem byť kňažná, chcem byť cárovná!“

Starček šiel k moru a znovu zavolať: „Rybka, rybka! Otoč sa chvostom k moru, hlavou ku mne.“

Rybka priplávala, otočila hlavu k nemu, chvost k moru a opýtala sa: „Čo si želaš, starček?“

„Tá moja stará sa dočista pomiatla. Nechce byť už kňažná, chce byť cárovná.“

„Netráp sa. Bež domov a modli sa k Bohu, o všetko sa postarám.“

Starček sa vrátil domov a čo nevidí – na mieste, kde bol predtým zámok, stojí teraz vysokánsky palác so zlatou strechou a okolo neho pochodujú stráže s puškami na pleciach. Za palácom sa rozprestiera veľká záhrada a pred palácom zelená lúka a na nej je zoradené vojsko. Starena oblečená v cárskej róbe vystúpila spolu s generálmi a bojarmi na balkón a začala veliť nástupu na prehliadke vojska. Bubny dunia, hudba buráca a vojaci zborovo kričia *hurá!*

Za nejaký čas však starenu omrzelo byť aj cárovnou. Rozkázala, aby našli starčeka a predviedli ho pred zrak najjasnejšej panovníčky. Vtom nastal zmätok, generáli a bojari pobejú sem a tam a všetci volajú jeden cez druhého: „Akého, dočerta, starčeka?“

Nakoniec ho predsa len našli na zadnom nádvorí a zaviedli ho k cárovnej.

„Počúvaj, ty starý osol,“ hovorí mu starena, „zajdi za zlatou rybkou a povedz jej, že už nechcem byť iba cárovná. Chcem byť aj vládkyňa morí, aby ma všetky ryby a všetky morské tvory na svete poslúchali!“

Starček sa tentoraz chcel vzoprieť, ale tvrdo narazil – vraj ak nepôjde, bude o hlavu kratší! S ťažkým srdcom sa vydal k moru, a keď k nemu došiel, zavolať: „Rybka, rybka! Otoč sa chvostom k moru, hlavou ku mne.“

No zlatej rybky nikde! Starček volá znova, ale rybka sa stále neobjavuje. Keď zavolať po tretí raz, more sa zrazu hlasno rozšumelo a rozvlnilo. Ešte pred chvíľou bolo jasné a číre, kdežto teraz úplne stmavlo. Rybka priplávala k brehu a pýta sa: „Čo si želáš, starček?“

„Starká sa pomiatla ešte viac než minule. Vraj už nechce byť iba cárovná, chce byť aj vládkyňou morí, nad všetkými vodami sveta chce panovať, všetkým rybám rozkazovať.“

Zlatá rybka na to starčekovi nič nepovedala, otočila sa a zmizla v morských hĺbinách.

Starček sa vrátil naspäť, díva sa a neverí svojim očiam: palác akoby nikdy nejestvoval, na jeho mieste stojí malá chatrná chalúpka a v tej chalúpke sedí starena v zodratom sarafáne. Znovu žili ako predtým, starček začal rybárčiť, ale nech rozhadzoval siete, ako chcel, zlatú rybku sa mu už nikdy chytiť nepodarilo.

BABA
JAGA

Žil raz jeden muž so ženou. Muž ovdovel a znovu sa oženil. Z prvého manželstva mu zostala dcérka. Zlá macocha ju však nemala rada, bila ju a stále premýšľala, ako by sa jej nadobro zbavila. Raz, keď jej muž niekam odišiel, hovorí macocha dievčaťu: „Zájdi za svojou tetou, mojou sestrou, a popros ju o ihlu a niť, aby som ti mohla ušiť košieľku.“

Tá teta bola baba Jaga, kostlivá noha.

No dievča nebolo hlúpe a zašlo ešte predtým k svojej vlastnej tete.

„Buď pozdravená, tetuška.“

„Buď pozdravené, dieťa moje! Čo ťa ku mne priviedlo?“

„Matička ma poslala k svojej sestre po ihlu a niť, aby mi mohla ušiť košieľku.“

Teta jej na cestu dala niekoľko rád: „Keď ťa tam bude, neterka moja, briezka chcieť do očí šľahať, previaž ju stužkou.“

Keď tam budú vrátka škrípať a budú sa chcieť zabuchnúť, nalej im do pántov olej. Keď ťa tam psy budú chcieť pohryzť, hod' im chlebiček. A keď ti kocúr bude chcieť oči vyškriabať, daj mu šunčičku.“

Potom sa dievčina vydala na cestu. Šla, šla, až dorazila k cieľu. Pred ňou stojí chyža, vnútri sedí baba Jaga, kostlivá noha, a tká súkno.

„Dobrý deň, tetuška!“

„Dobrý deň, drahúšik!“

„Matička ma za tebou poslala po ihlu a niť, aby mi mohla ušiť košielku.“

„Dobre, no zatiaľ si sem sadni, budeš tkať.“

Dievča sa teda posadilo ku tkáčskemu stavu a dalo sa do tkania.

Baba Jaga vyšla von a hovorí svojej dievke: „Rýchlo zakúr pod vaňou a umy moju neter! Umy ju poriadne, chcem si ju dať na raňajky.“

Dievčina to počula a na smrť sa vydasila. Prosí slúžku: „Sestrička moja drahá, namoč polená do vody namiesto toho, aby si ich podpálila. Vodu nos v site, nie v džbáne.“ A za to ju obdarovala hodvábnou šatkou.

Baba Jaga už sa nevedela dočkať. Pristúpila k oknu a pýta sa: „Tak čo, neterka moja, tkáš, tkáš?“

„Tkám, milá tetuška, tkám.“

Keď baba Jaga odišla, dievčina dala kocúrovi kúsok šunky a pýta sa ho: „Nedá sa odtiaľto nejako utiecť?“

„Tu máš hrebienok a uterák,“ hovorí kocúr, „vezmi to a bež. Občas prilož ucho k zemi, a keď začuješ, že sa baba Jaga blíži, odhod' najskôr uterák. Za tebou sa rozleje širokánska rieka.“

To babu Jagu zabrzdí, kým rieku prebrodí. Neskôr opäť priloží ucho k zemi, a keď začuješ, že ťa doháňa, odhod' tento hrebienok a za tebou vyrastie hlbokánsky les, cez ktorý už sa babizňa neprederie.“

Dievčina si vzala uterák a hrebienok a dala sa na útek. Psy sa na ňu chceli vrhnúť pri bráne, ale keď im hodila chlieb, nechali ju ísť. Vrátka sa pred ňou chceli zabuchnúť, ale keď im naliala do pántov olej, pustili ju von. Briezka jej chcela vyšľahať oči, ale keď jej dievčina vetvy previazala stužkou, nechala ju ísť ďalej. Kocúr zatiaľ sadol ku tkáčskemu stavu a tkal, i keď viac toho namotal, než natkal.

Baba Jaga pristúpila k oknu a pýta sa: „Tak čo, neterka moja, tkáš, tkáš?“

„Tkám, milá tetuška, tkám,“ odvetil kocúr mraučavým hlasom.

Baba Jaga vtrhla do chyže, a keď zbadala, že dievča utieklo, začala kocúra biť a nadávať mu. „Prečo si tomu dievčisku oči nevydriapal?!“

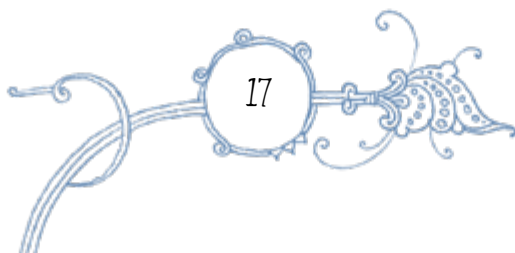
„Za celý ten čas, čo som ti verne slúžil, si mi ani kostičku nedala. A ona mi dala šunčičku!“

Potom sa baba Jaga osopila na psov, pustila sa do vrátok, briezky i slúžky. Všetkým nadávala a mlátila ich hlava-nehlava.

Psy vrčia: „Za celý ten čas, čo ti slúžime, si nám ani spálenú kôrku nehodila. A ona nám dala chlebíček!“

Vrátka vravia: „Za celý ten čas, čo ti slúžime, ani vodou si nás neopláchla. A ona nám naliala do pántov olejček!“

Briezka kričí: „Za celý ten čas, čo ti slúžim, si ma ani nitkou nepreviazala. A ona ma previazala stužkou!“

Slúžka hovorí: „Za celý ten čas, čo ti slúžim, si mi ani kus handry nedala. A ona mi dala hodvábnu šatku!“

Baba Jaga, kostlivá noha, rýchlo nasadla do svojho mažiara, tlčikom sa odrážala, metlou za sebou stopy zametala a pustila sa do prenasledovania dievčiny.

Tá už bola ďaleko, no priložila ucho k zemi a počula, že ju babizňa doháňa. Vybrala uterák, odhodila ho a za ňou sa rozliala širokánska rieka. Baba Jaga dobehla k rieke a od zlosti zaškrípala zubami. Vrátila sa domov, odviazala svoje ohnivé býky a prihnala ich k rieke. Býky vypili všetku vodu a baba Jaga sa znovu pustila po dievčininých stopách.

Keď dievčina opäť priložila ucho k zemi a počula, že ju babizňa doháňa, odhodila hrebienok a za ňou vyrástol hlboký hrôzostrašný les. Baba Jaga sa ním začala predierať, ale nech sa snažila, ako chcela, predrať cez les sa jej nepodarilo a musela sa vrátiť.

Medzitým sa otec dievčiny vrátil domov a pýta sa ženy: „Kde je moja dcérka?“

„Šla k tete,“ odvetila macocha.

Zanedlho dievčina pribehla domov.

„Kde si bola?“ pýta sa jej otec.

„Ach, otecko,“ vzdychla, „mamička ma poslala k tete po ihlu a niť, aby mi mohla ušiť košieľku, ale Baba Jaga ma namiesto toho chcela zjesť.“

„Ako sa ti podarilo uniknúť, dcérka moja?“

Dievčina mu všetko vyrozprávala. Keď si to otec vypočul, tak sa na svoju ženu rozhneval, že ju vyhnal z domu. Potom si už s dcérkou žili šťastne a spokojne.

KRÁSNA
VASILISA